

per tem ne da nič opraviti. Zatorneži gojzdov ne beró časopisov, in bi tudi za prijazno posvarjenje in podučenje nič ne marali; li viši oblast je v stanu jih ustaviti. Če še kaj časa tako pojde, bo cela Krajnska dežela pustila Kras, kateri ti kaže, da ga pusti.

Iz Dolenskega 4. sušca. * Konec pretečenega mesca smo pastirski list g. knezoškofa Ljubljanskega v roko dobili, in očitno spoznamo, da smo ga z velikim veseljem sprejeli. Tako lepo nam naš visokočastiti knezoškof v njem nauk od edinozveličavne vere razložé, da mora vsakemu, ki ga bere, k sercu iti; zraven pa tudi ne pozabijo, svoje ovčice k ljubezni do zmotenih, drugovernih bratov opominjevati, prav kakor nas s. véra uči, ktera nam veli zmoto grajati, zmotenega pa ljubiti. — Brali smo tudi slovenski prevod omenjenega lista v starih čerkah. Ozir pravopisa nočemo nobene besedice reči, ker pravopis je le lupina,*) ki jedro zavija; le to se nam opomniti treba zdi, da se je pri prestavljanju prav neprijetna in scer bistvena pomota pripetila, ker je na zadnji strani pastirskega lista pod št. 3. nemški „Freitag“ v slovenskem s „saboto“ prestavljen!!

Novičar iz slovenskih krajev.

Iz Koroškiga 14. m. Pri nas je letas taka dragota, da bi človek skoro obupal! Beračev imamo toliko, da dan na dan eden drugemu duri u pest podajajo. Huda je za črni kruh, pa vendar na gornjem Koroškem od 25. avgusta 1850 od tatvin clo nič ni več slišati, to je, od tistega časa, odkar Apolonia Tof u Belaškej ječi sedi, ktera je, kakor je bilo v Novicah že povedano, posebno rada farovže obiskovala, in cerkvene denarnice praznila. 25. avgust minulegu leta je bil pa za imenovano tatíco nesrečen, za farovže pa srečen dan. Že ob 6 zjutraj jo primaha iz Verbe proti Dvorskem farovžu — alj tukaj ji je spodletelo — od tukaj gre, kakor bi jo bil veter nesel, proti Lipi nad Verbo, se pri fajmoštrovej dekli u kuhinji oglasi, in jo prosi, da bi jo g. fajmoštru za spoved napovedala, kar je dekla zvesto storila. Fajmošter čakajo in čakajo, in ker žlahtne gospé niso mogli dočakati, gredé v cerkev božjo službo opravljat, in že so bili napravljeni pred altar iti, alj vonder jim še nekaj v glavo da, da še pred mežnarja u farovž gledat in kote preiskovat ukažejo. Mežnar pride u farovž, gospa ga zasliši in vsa skručena po kletnih stopincih pritapa, ter pravi, da ji je slabo prišlo, in da se je morala zato na stopincih vsesti. — Ali kmalo je slabosti popusté, da jo potegne, ko bi jo bil kdo smodil, po cesti proti Verbi. U gostivnici pri Krištofu, med Verbo in Poročanami, je južnala, vse s kovanimi dvajseticami plačala, in je potem, kakor je sama rekla, se u Poroče k popoldanskej b. službi podala. Alj Porošči fajmošter so jej bili z opravljanjem b. službe prehitri, in so jo u farovž stopivši na kletnih stopincih zagledali; že je imela nekaj platna u robcu zavezanega. Naglo hoče vteči, alj neki kmet jo zagradi in ustavi. Od tukaj je bila v Celovec odpeljana in sodništvu izročena. Med tem je Belaško sodništvo, ki je ji bilo zavolj njenih tatnij na sled prišlo, u Celovec po njo pisalo, in 14. septembra 1850 so jo imeli že u Belaku, kjer se še zdaj zavolj preiskatve znaže, vse čisto taji, in se prav prederzno obnaša. Preiskovanih zapisnikov zavolj nje imajo že na kupe. Kmalo bo zavolj nje u Belaku javna sodba, ki bo prekanjeno tatíco po pravici obsodila. — Verbensko alj Celovsko jezero, po katerem vsako leto čez 40000 sežnjev derv u Celovec splava, letas ni zamerznilo, česar se še nihče ne spomni. — Naš ljubljeni nadzornik ljudskih šol, velečastni gosp. S. Rudmaš so z obljubljenimi darili učitelje krepko zbudili, in med njimi pravo veselje vneli.

*) Ali Bohoričica je lupina že silno — redka. Vred.

Vse želi da bi ovi gospod nada Slovincov prav prav dolgo na Koroškem ostali. Bog jih nam ohrani! — Poklic g. Navratila na Dunaj je tudi nas Korošce prav razveselil! Čuli smo, da je v svoji poprejšni Ljublj. službi kakor v vicah živel. Bog ga je rešil. Ko bi saj še kdo tudi našega Majarja od njegovega vesčasnega preselovanja po Nemškem kmalo rešil! Dvorčan.

Iz Goriškiga 2. marca. (J. V.)

De ljudje po kmetih dosti časa, pa tudi denarjev zatrosimo, preden včasih nar potrebniši reči iz kancelijskih listov po tolmačih zvemo — mislim de vsak dobro vé. Posebna škoda je pa ta, de nemško-taljansko pisanje naši mladini omiko močno ovéra, česar marsikdo po vrednosti ne porajta. Kako? Velikokrat se sém ter tje v naši deželi prigodí, de ko oče kak list iz kancelije dobí, ga svojimu sinu, ki že 2 in 3 léta v farno šolo hodi, podá rekoč: „preberi in povej mi, kaj v njem stoji.“ Ker pa revež ne razume, kar je bral, s tihim glasom reče: „ne morem.“ Oče nevoljen nad njim zarenci: „po kaj pa v šolo hodiš, če tega ne znaš? Ne boš ne več postopal v šolo, — domá boš mogel delati.“ Lejte tako obá, oče in sin, veselje do šol zgubita. Če ima oče tudi še več sinov, jih brez šolskiga poduka pusti, ker ne vidi nobeniga prida iz šol. Po taki viži tudi sosedje, ki to vidijo in zvedó, veselje do šol zgubijo. Naj nam pošten človek, ki med ljudstvom živi, odgovorí: ali ni takó? Kak nemškutar, ki ne zapopade s svojo mervico pameti namena ljudskih šol, nam bo odgovoril, de kancelijski jezik je nemški. Temu odgovorimo: de tudi mi poznamo cesarsko vstavno pismo, in de vémo, kaj po tem pismu ljudstvu gré, kaj terjati smé. V to, kako si vradije med seboj dopisujejo, se mi ne vtikujemo, to ni naša reč — mi se le — in edino le zato — potegujemo, kar nam je po vstavi dogotovljeno, in kar tudi ministerstvo zvesto spolnuje, ktero s Slovenci v slovenskim jeziku govori. Dokler se v kancelijah v slovenskih deželah ne bo, kakor je potreba, domači jezik rabil, bojo naše ljudske šole vedno hirale, ker le po tem, bo spoznal prosti deželan dobiček šole, ako bo vidil, de mu njegov sin gladko dopovedati vé, kar se mu iz višji roke piše. Med omikanimi Slovenci je mende malo taci, ki bi rekli, de kmetam ni treba šole. Alj, taci pa, ki s perpomočki, ki ljudstvo h šoli budijo, nasprot stojé, je žali Bog na cente! Zakaj vsak tak, ki druge jezike preveč povzdiguje, domačiga pa zatiruje, omiko svojimu narodu odvráčuje, ker stare zgodbe in vsakdanje skušnje glasno govore, de narod se zamore le v svojim glasu omikati. Akoravno pa nam nikjer sovražnikov ne manjka, vender se nadjamo de sv. véri in Avstrijskemu prestolu zvesta Slovenija ne bo zaostala, ali kakor nekteri želé, clo usahnila, marveč upamo, de bo z Božjo pomočjo v soglasju z drugimi narodi po mogočosti napredovala. Mi terdno upamo, de bo pravična vlada naše žive potrebe vsim nasprotnikom vkljub spoznala in lepo vstavno z nami ravnala, — ker dobro vé, de vsi občutki žive resnice in pravice enoglasno govore: „vsakimu svoje.“

Od Štaj. Drave. 8. sušca. (D.)

Pervo polletje šolsko je minulo in dijaki se že zbirajo, ko lastovice spomladi. Lepo so se obnašali o prvi polovici šolskega léta; takih, kateri bi slabo napredovali, je sila malo. Tudi slovenski se marljivo učé in „berílo“ nam pride prav všeč. Tudi slovenska knjižnica je narasla že do 70 knjig, prosimo domorodce, naj jo velikodušno pomnožujejo. Dobrotljivim podarnikam g. farmeštru Hašniku, g. kapl. Simoniću Francu in Ciringerju in g. J. Š. v Celji se lepo zahvalimo. Tudi g. korarju R. za znameniti dar v denarjih. Na predlog gg. prof. veroznanstva se je vstanovilo društvo za podporo ubogih dijakov. Kdor

2 gold. srebra na léto vloži, postane sočlen družtva. Od domorodne ljubezni slovenskih mašnikov in uradnikov je upati, da družtvo bode lepo razcevalo. V Celji kaj takoršnega že dolgo imajo. Narodne šole še zmerom v slabim starim stanu tičijo in g. šolski nadzorniki edino zveličavno nemšino priporočajo. Tudi neka druga pošast pri nas še ni minula. Ako kateri uradnik v višji službi želi priti, mlade slovenske duhovnike natolcuje in „berihite“ piše, da so „separatisti“ in „wühlari“, ker se podstopijo slovenske otroke slovenski katehizem slovenski brati in pisati učiti. O ubogi Slovenci! Pa še eno drugo. Znano je, da so v létu 1849 mesca oktobra šli slovenski poslanci na Dunaj prosit za sedež okrogne glavarstva v Celji. Pri tej priložnosti je g. minister poslancem, kateri so večidel sami Celjani bili, gotovo le na podlagi taci „berihitov“ oponašal, da nimajo Slovenci „österreichisches Bewusstsein“! Marburg se bolje avstrijski obnaša kot Celje; ono je dobilo tudi okrogno vladarstvo. Ali čuda golemoga! Zadnji den léta 1850 so v Marburgu v neki taberni nekteri mesčanski sinčeki hudo razsajali; nekdo jih zatoži, in ostra pride iz Dunaja nad Marburg, ktera jim pravi, da nima „österreichische Gesinnung“! Tako se časi spreminjajo! Hudodelstev se v naših krajih dosti zgodi; žalostno da moram reči. Narod se vsaki dan bolj demoralizira, če ravno je vsim dobro znano, da slovensko duhovništvo morebiti nikdar ni bilo tako delavno v svojem imenitnem poklicu, ko dan današnji. Pomanjkanje prave ljudske omike po šolah je zlo tega krivo. Šole bi znale več pomagati, kakor nar lepši pridige, pa morale bi vse drugači vravnane biti, kakor so dozda. Pomagajte, katerim je izročeno kormilo narode vladati, pa hitro, razumno, narodsko, — drugači pridemo v joj in prejoj, v morje in gorje! „Das Rad der ändernden Zeit dreht sich unaufhaltsam“ pravi Slavjanom narpravičnejši Nemec Herder.*)

Sv. Križ pri Slatini (kisli vodi) na spodnjim Štajarskim. Dalječ po svetu naša Slatina in s prijazno okolico slovi. Ljudje veseliga, večidel tudi pošteniga in dobrega serca v teh krajih bivajo; ali — ker je zemlja preveč v male kose razdeljena, so večidel ubožni, in le malo kdo se tukaj najde, katerimu bi, tudi o nar boljših letinah, ob koncu leta čez svoje vsakdanje potrebe še kaj stariga žita alj družiga živeža ostalo. Desiravno pa revni, vonder to malo, kar imajo, veselo uživajo, in — kakor skoraj po vsih krajih mile Slovenije — tukaj še posebno lepo pojó, in radi hvala dajejo Bogu, od kateriga vsak dober dar pride. Letas pa je utihnilo sladko petje — sliši se za toliko več joka in zdihovanja, zakaj lanska slaba letina, vjime na polji, po vinogradih in pri živini so jih hudo zadele; terda se jim godi, silo veliko jih revšina tare in jih hudo stradati uči. Ali kjer je sila nar večji, je Božja roka nar bližji. Ona nam je dala pomočnika v ljudomilim g. doktorju Jožefu Sok-u, mnogo spoštovanim oskerbniku Slatinskih toplic, ki je od deželskih stanov naše kronovine, kakor posestnikov imenovanih toplic, dovoljenje sprosil na njih stroške 80 vaganov koruze kupiti in jo ubogim naše nadfare podariti. Hvaležnost je sveta dolžnost, ki tudi za prihodne čase blago serce dobrotnikov odperito ohrani. Serčna hvala tedaj našim usmiljenim deželskim stanovam, Bog jim stokrat poverni kar so ubogim o nar hujši stiski obilno

*) Častiti g. dopisnik nam ne bo za zlo vzel, da smo verstice zastran literarne kritike izpustili, ker od več ravno nasprotnih strani nam toliko spisov skupej letí, da bi se v dolgočasno vojsko zapletli, ktere pa »Novice« ne želé in jim tudi zato prostora manjka. Vsaka stran je enkrat rekla svoj »dixi« — sodniki naj bojo — bravei. Vred.

podelili. Lepa hvala pa tudi milodušnim gosp. dr. Soku, ki je razun mnogih dobrot, ki jih on in njegova dobrotljiva gospá revnim po svojim premoženju storita, po svoji prošnji še toliki milodar sprosil! Bog ju živi oba še dolgo let!

Franc Kalin, kaplan pri sv. Križu

Novičar iz mnogih krajev.

Nemške zadéve so, kakor se bere, med vladarji scer v vsim poravnane, le Pruska vlada se samimu predsedništvu avstrijske vlade še zoperstavlja, katerimu se pa Avstrija nikakor odpovedati noče. — Zavolj zmirej večih prekucij v bližnih Turških deželah je naše ministerstvo prepovedalo prodajo ali vožnjo orožja v Bosnijo in Hercogovino. — Ministerstvo notrajnih oprav bo podalo županijam natanjčno razlago vsih županije zadevajočih postav, in podúk, kako se ima županijsko gospodarstvo v bukvah zapisovati i. t. d. — Nove bankovce deržavniga zaklada po 10 in 5 gold. so cesarske kase začele 15. t. m. izdajati in prejemati. — Deželni odbor Koroškiga je ministerstvu kupčije vnovič razložil potrebo železnice skozi Koroško in poravnave Drave. — V Zagrebi se bojo začele volitve mestniga odbora. — 6. aprila se bo začela vožnja po železnici iz Prage v Draždane.

K slovenskim berilu za prvi razred.

Nič ni neprijetnišiga, kot skaze in pomóte v bukvah, zlasti kadar pomen kazijo in ténijo. Ker se je tudi v to berilo nekaj taci vrnilo, bi bilo prav, da bi vsak pisavec svoje spise prebral, ter poglavitne in motljive skaze v „Novicah“ naznanil, katerih naj bi profesorji pred branjem sleherniga odstavka, ali pa gredé učence opomnili, da naj jih popravijo. V drugim natisu naj jih tiskar popravi. Nasledujejo poglavitnišji pogreški mojih spiskov.

V spisu: „Volk in nektore dogodbe z volkovi“, 22. stran, št. 13, v 8. versti, namesto: „v Kerkonoših na Rusovskim“ i. t. d., bëri: „v Kerkonoših, na Rusovskim“ i. t. d. — V 10. v. „po Kočevskih“ namesto: „po Kočevskim“.

„Volk se je poboljšal“, 7. v. bëri „ovčnjaka“, namesto „ovčjaka“, v predzadnji versti bëri „s kijci“, namesto „skijci“.

„Volk se da štupo-ramo nesti“, v 3. v. od spodej bëri „ostreljen“, namesto „osterjen“.

„Volk s pesam sovrag“, v 6. v. bëri „iz strahú“, namesto „iz strahov“. V 14. in 15. v. namesto: „S tem jih od deleč in nevidama všteje“, bëri: „S tem jih lahko od deleč in nevidama ošteje.“

„Tudi volka je strah“, 5. v. bëri: „k zadnjimu“, namesto: „k zadjimu“, — 7. v. bëri: „kačnato“, namesto: „kočnato“.

„Jurče je volkam kos“, 26. str. v 7. in 8. versti bëri: „vada“ (Lockspeise, po nekterih vaba), namesto: „voda“, — v 13. v. bëri: „z“, namesto: „s“.

„Medved in nektore medvedje dogodbe“, 39. str. v 11. v. od spodej bëri: „zimo prebijejo“, namesto: „zimo prebivajo“, — 40. ktr. 9. v. bëri: „bore medved“, namesto: „bori medved“. V poslednjim odstavku v 7. v. bëri: „veliko čajevnico ali čajovarnico“, namesto: „čéjavnico ali čajavar-nico“.

V pesmi: „Ave Marija“, 169. str., 3. v. bëri: „silo“, namesto: „sila“, — 4. odst. 3. v. bëri: „presréčna“, namesto: „preserčna“. Jeran.

Naznanje. Peta pola „živinozdravništva“ je na svitlo prišla; naj g. naročniki pošlejo po-njo. Današnjemu listu je pridjan 9. dokladni list.